

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проєкту розпорядження Кабінету Міністрів України «Про Національний план дій з енергоефективності на період до 2030 року»

1. Резюме

Проєктом розпорядження Кабінету Міністрів України «Про Національний план дій з енергоефективності на період до 2030 року» (далі – проєкт акта) передбачається схвалити Національний план дій з енергоефективності на період до 2030 року, метою якого є досягнення національної цілі з енергоефективності, що встановлена відповідно до підходів та вимог Директиви Європейського Парламенту та Ради 2012/27/ЄС про енергоефективність (далі – Директива) та із врахуванням підходів країн Європейського Союзу та Енергетичного Співтовариства.

Також проєктом акта затверджується трирічний план заходів з реалізації у 2020-2022 роках Національного плану дій з енергоефективності на період до 2030 року.

2. Проблема, яка потребує розв'язання

За даними щорічної доповіді Global Energy Statistical Yearbook з питань енергетики рівень енергоємності ВВП в Україні у 2018 році перевищував рівень енергоємності ВВП Польщі – у 2,5 рази, Німеччини – у 3,3 рази та середнє значення країн світу – у 2 рази.

Високі значення енергоємності ВВП України свідчать про низьку ефективність та конкурентоспроможність економіки нашої держави на світовому ринку. Україна займає в рейтингу країн світу 85 місце за Індексом глобальної конкурентоспроможності (GCI) за 2019 рік (в тому числі, за компонентами: 53 місце за якістю регулювання в сфері енергоефективності, 71 місце за якістю інфраструктури електро-, газо-, тепло-, водопостачання).

Враховуючи вищенаведене існує нагальна потреба у прийнятті та впровадженні європейських норм та стандартів для продовження послідовної структурної реформи в енергетиці, що була започаткована зі вступу України до Енергетичного Співтовариства 1 лютого 2011 року.

У рамках Протоколу про приєднання України до Договору про заснування Енергетичного Співтовариства, ратифікованого Законом України від 15 грудня 2010 року № 2787-VI «Про ратифікацію Протоколу про приєднання України до Договору про заснування Енергетичного Співтовариства», Україна взяла на себе зобов'язання здійснювати заходи щодо імплементації у національне законодавство вимог профільної Директиви Європейського Парламенту та Ради ЄС 2012/27/ЄС про енергетичну ефективність (далі – Директива).

Для України як країни – сторони Договору про заснування Енергетичного Співтовариства імплементація Директиви є обов'язковою відповідно до рішення Ради Міністрів Енергетичного Співтовариства від 16 жовтня 2015 року № 2015/08/МС-ЕпС.

Беручи до уваги вищенаведене, відповідно до статті 24 Директиви та у зв'язку із закінченням дії у 2020 році Національного плану дій з енергоефективності на період до 2020 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 25.11.2015 № 1228-р (зі змінами), Україна має розробити та затвердити новий Національний план дій з енергоефективності на період до 2030 року, який на відміну від попереднього передбачає врахування політик в сфері енергоефективності не тільки в контексті кінцевого споживання енергії, але і на етапах виробництва та транспортування енергії.

Крім того, проєкт акта враховує проголошені резолюцією Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй від 25 вересня 2015 року № 70/1 Цілі сталого розвитку до 2030 року (серед яких є і ціль за номером 7 – «Забезпечення доступу до недорогих, надійних, стійких і сучасних джерел енергії для всіх» з підпунктом 7.3 – “До 2030 року подвоїти глобальний показник підвищення енергоефективності”), що мають бути дотримані Україною відповідно до Указу Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019 “Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року”.

3. Суть проєкту акта

Проєктом акта передбачено визначення національної цілі з енергоефективності на 2030 рік; схвалення Національного плану дій з енергоефективності на період до 2030 року, у якому аналізуються поточні заходи і встановлюються секторальні та міжсекторальні заходи для забезпечення виконання цілі з енергоефективності на період до 2030 року, а також затвердження трирічного плану заходів з його реалізації.

Новий Національний план дій з енергоефективності на період до 2030 року розроблено відповідно до Директиви за шаблоном, запропонованим Секретаріатом Енергетичного Співтовариства, та спрямований на досягнення національної цілі з енергоефективності, що встановлена відповідно до підходів та вимог Директиви та із врахуванням підходів країн Європейського Союзу та Енергетичного Співтовариства. Окрім цілі на 2030 рік зазначаються проміжні індикативні цілі на 2021, 2025 та 2030 роки. Це забезпечить короткострокову (2021 рік), середньострокову (2025 рік) та довгострокову (2030 рік) траєкторії досягнення цілей з енергоефективності та покликано відстежувати достатність чи недостатність політик, що запроваджені, для досягнення міжнародних зобов'язань України в сфері енергоефективності.

Для підготовки цього Національного плану, як і попереднього на період до 2020 року, була використана лінійна динамічна оптимізаційна модель TIMES-Україна із заданим попитом, що описує всю енергетичну систему України і дозволяє аналізувати довгострокову динаміку споживання енергії на базі оціненої зміни технологічної структури споживачів. Модель розроблена державною установою “Інститут економіки та прогнозування Національної академії наук України”. Цільовою функцією розрахунку в моделі TIMES-Україна є задоволення енергетичних потреб споживачів за мінімізації загальних витрат (максимізації вигоди всіх

учасників), одночасно оцінюючи необхідні інвестиційні та операційні витрати, структуру первинного постачання та кінцевого споживання енергії.

За результатами моделювання передбачено, що споживання первинної енергії може зрости лише з 86 947 тис. т н.е в 2017 році до 91 468 тис. т н.е в 2030 році - приблизно на 5% проти 32,5% зростання обсягів споживання первинної енергії за той же період за базовим сценарієм. Зменшення споживання енергії на 32,5% відносно базового сценарію є загальним індикативним показником для країн Європейського Союзу.

Враховуючи вимоги статті 3 Директиви, проектом визначено, що первинне та кінцеве споживання енергії в Україні у 2030 році не повинне перевищувати відповідно 91 468 тис. та 50 446 тис. тонн нафтового еквіваленту. Відповідно до Директиви національні плани є стратегічними документами, однак мають переглядатись країнами кожні три роки.

4. Вплив на бюджет

Реалізація проекту акта не потребує додаткових витрат з державного чи місцевого бюджетів.

Основними джерелами фінансування будуть кошти самих бенефіціарів, кошти міжнародних фінансових організацій та приватні інвестиції, зокрема енергосервісних компаній. Заходи, що вимагатимуть співфінансування за рахунок бюджетних коштів, потребуватимуть розробки окремих бюджетних програм або фінансуватимуться за рахунок діючих механізмів, зокрема Фонду енергоефективності.

В десятирічній перспективі на повну реалізацію запропонованих заходів Національного плану необхідний обсяг інвестування оцінений на рівні близько 56 млрд євро, з яких близько 5% становитимуть видатки з бюджетів усіх рівнів.

5. Позиція заінтересованих сторін

Проект акта матиме вплив на ключові інтереси заінтересованих сторін. Прогноз впливу на ключові інтереси заінтересованих сторін додається.

Проект акта не стосується питань функціонування місцевого самоврядування, прав та інтересів територіальних громад, місцевого та регіонального розвитку, соціально-трудової сфери, прав осіб з інвалідністю та сфери наукової та науково-технічної діяльності.

Консультації із заінтересованими сторонами стосовно проекту акта не проводилися.

Розробка Національного плану підтримується Секретаріатом Енергетичного Співтовариства, зокрема в рамках реалізації проекту технічної допомоги EU4Energy Governance (лист Директора Секретаріату Енергетичного Співтовариства DIV/0/jko/87/10-12-2019 від 10 грудня 2019 року).

6. Прогноз впливу

Проект акта не є регуляторним актом, його реалізація не вплине на ринкове середовище, розвиток регіонів, підвищення чи зниження спроможності територіальних громад; ринок праці, рівень зайнятості населення.

Очікується позитивний вплив реалізації акта на громадське здоров'я, екологію та навколишнє природне середовище завдяки зменшенню обсягу шкідливих викидів у довкілля, а також на суб'єктів господарювання завдяки посиленню конкурентоспроможності, розширення частки ринку, масштабування бізнесу в сфері будівництва та суміжних галузях, використання більш сучасних технологічних рішень.

7. Позиція заінтересованих органів

Проект акта потребує погодження з Міністерством фінансів України, Міністерством розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України, Міністерством розвитку громад та територій України, Міністерством інфраструктури України, Міністерством внутрішніх справ України, Міністерством освіти і науки України, Міністерством культури та інформаційної політики України, Міністерством юстиції України, Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг.

8. Ризики та обмеження

У проекті акта відсутні положення, що стосуються прав та свобод, гарантованих Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод, впливають на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, містять ризики вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією, створюють підстави для дискримінації.

Громадські антикорупційна та антидискримінаційна експертизи не проводились.

9. Підстава розроблення проекту акта

Проект акта розроблено на виконання пунктів 66 та 67 плану заходів з реалізації етапу “Реформування енергетичного сектору (до 2020 року)” Енергетичної стратегії України на період до 2035 року “Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність”, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 6 червня 2018 р. № 497-р., та п. 720 плану заходів з виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25 жовтня 2017 р. № 1106 (зі змінами).

В рамках ратифікованого Договору про заснування Енергетичного Співтовариства Україна взяла на себе зобов'язання здійснювати заходи для імплементації у національне законодавство вимог Директиви

Європейського Парламенту та Ради ЄС 2012/27/ЄС «Про енергетичну ефективність». Згідно вимог Директиви Україна на основі Національного плану дій з енергоефективності, розробленого для Договірних Сторін, має розробити та подати до Секретаріату Енергетичного Співтовариства свій Національний план дій з енергоефективності на період до 2030 року.

Крім того, відповідно до Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, одним із зобов'язань України є сприяння енергоефективності та енергозбереженню, у тому числі шляхом формування політики щодо енергоефективності та структури права і нормативно-правової бази з метою досягнення значного прогресу відповідно до стандартів ЄС.

Проект акта враховує наявні стратегічні документи, що стосуються сфери енергоефективності, у тому числі Енергетичну стратегію України на період до 2035 року "Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність", схвалену розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18 серпня 2017 р. № 605-р, Національно-визначений внесок (НВВ) України до Паризької угоди для скорочення парникових газів у рамках Паризької угоди.

Т.в.о. Голови Держенергоефективності

К.Гура

_____ 2020 р.

ПРОГНОЗ ВПЛИВУ реалізації акта на ключові інтереси заінтересованих сторін

1. Проектом акта передбачається визначення національної цілі з енергоефективності на 2030 рік; схвалення Національного плану дій з енергоефективності на період до 2030 року, у якому аналізуються поточні заходи і встановлюються секторальні та міжсекторальні заходи для забезпечення виконання цілі з енергоефективності на період до 2030 року, а також затвердження трирічного плану заходів з його реалізації.

2. Вплив на ключові інтереси усіх заінтересованих сторін

Заінтересована сторона	Ключовий інтерес	Очікуваний (позитивний чи негативний) вплив на ключовий інтерес із зазначенням передбачуваної динаміки змін основних показників (у числовому або якісному вимірі)		Пояснення (чому саме реалізація акта призведе до очікуваного впливу)
		короткостроковий вплив (до року)	середньостроковий вплив (більше року)	
Суб'єкти господарювання, що впроваджують енергоефективні заходи	Ефективність господарської діяльності	Позитивний вплив. Збільшення попиту на впровадження енергоефективних заходів	Позитивний вплив. Посилення конкурентоспроможності, розширення частки ринку, масштабування бізнесу в сфері будівництва та суміжних галузях, використання більш сучасних технологічних рішень	Впровадження суб'єктами господарювання більшої кількості енергоефективних заходів впливатиме на мікроекономіку цих суб'єктів. Посилення конкуренції між надавачами послуг із впровадження енергоефективних заходів стимулюватиме технологічне удосконалення їх діяльності. Реалізація енергоефективних заходів дозволить покращити показники діяльності таких суб'єктів та підвищити конкурентні переваги. Забезпечуватиметься збереження існуючих та створення нових робочих місць в галузі будівництва та суміжних галузях.
Споживачі енергії	Зменшення енергетичних витратків	Нейтральний вплив. Позитивний вплив від впровадження енергоефективних заходів компенсуватиметься необхідністю інвестування самими бенефіціарами	Позитивний вплив. Забезпечуватиметься зменшення витратків на оплату енергії. Дотримання та підвищення екологічних умов життєдіяльності.	Недопущення енергетичної бідності споживачів енергії потребує відповідного інвестування ними на початковому етапі, проте компенсуватиметься позитивним ефектом від зменшення обсягів споживання енергії та якісним ефектом від реновації, у тому числі через підвищення життєвого циклу об'єктів, що споживають енергію.

